

Englannin kielen osaamisen kartoitus perusopetuksen alku- ja päättövaiheessa

Johdanto

Aikuisten perusopetukseen hakeutuvien opiskelijoiden englannin osaamisen taso voi vaihdella paljonkin. Opiskelija on ehkä suorittanut englannin kursseja suomalaisessa tai ulkomaisessa peruskoulussa tai jossain muussa oppilaitoksessa tai kursseilla. Osa opiskelijoista taas ei ole aiemmin opiskellut englantia lainkaan. On myös niitä, jotka ovat lähtömaassaan suorittaneet siihenastiset opintonsa kokonaan englannin kielellä ja myös niitä, joiden äidinkieli on englanti. Lisäksi on opiskelijoita, jotka ovat opiskelleet englantia omatoimisesti ilman muodollista koulutusta tai ovat oppineet kieltä esimerkiksi pakolaisleirillä toisilta pakolaisilta.

Koska opintonsa aloittavien opiskelijoiden englannin kielen taidoissa on suuria eroavaisuuksia, heitä ei luonnollisestikaan voi sijoittaa opintojen alussa saman tasoille kursseille. Tämän hankkeen tarkoituksena onkin ollut tuottaa arviointimateriaalia, jonka avulla kartoittaa ja arvioida aikuisten perusopetukseen opiskelijoiksi hakeutuvien opiskelijoiden englannin osaamisen tasoa eri osaamisen alueilla, jotta heidät voidaan ohjata omaa osaamistasoaan vastaaville kursseille.

Toisena tarkoituksena on ollut tuottaa arviointimateriaalia, jonka avulla opiskelijan siihen asti kertyneet kielenosaamisen taidot voidaan tunnistaa ja tunnustaa, ja näin saadun dokumentaation avulla hyväksilukea hänen tutkintoonsa. Tätä tarkoitusta varten tehtävät on pisteytetty arvioinnin avuksi.

Perustana arviointimateriaalin laadinnassa on ollut Aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelma 2018 ja siellä englannin kielen A-oppimäärän alku- ja päättövaiheen kursseille määritellyt keskeiset sisältöalueet ja opetuksen tavoitteet. Opetussuunnitelman kurssisisällöissä ei ole kuitenkaan määritelty, mitä kielen keskeisiä rakenteita kuhunkin kurssiin sisällytetään. Tämän vuoksi myös jokainen oppilaitos voi itse määrittää, millä kurssilla mitäkin rakenteita opetetaan. Jotta yhteisen arviointimateriaalin laatiminen ylipäättään on ollut mahdollista, ovat materiaalien laatijat luoneetkin rungon kielen keskeisten rakenteiden opetusjärjestykselle perusopetuksen päättövaiheessa, jotta ne pystytään sisällyttämään laadittuihin materiaaleihin¹. Koska nyt koottu materiaali julkaistaan sähköisessä muodossa, antaa se mahdollisuuden eri oppilaitoksille rakennetehtävien, samoin kuin kaikkien muidenkin tehtävien järjestyksen muuttamiseen, jolloin materiaalin käyttäjät eivät ole sidottuja materiaalin laatijoiden esittämään tehtävien järjestykseen. Materiaalista voi arvioija tietenkin myös jättää pois tarpeettomaksi katsomansa tehtävät.

Tämän arviointimateriaalin ovat yhteistyössä koonneet englannin opettaja Mervi Rännälä Omnian aikuisten perusopetuksesta ja englannin lehtori Leena Matinkari Tampereen aikuislukioista sekä englannin ja ruotsin lehtori Tiina Viitanen Tampereen aikuislukioista.

¹ Liite 1

Arviointimateriaalin osiot

Englannin kielen arviointimateriaali koostuu kolmesta osakokonaisuudesta, yhdestä alkuvaiheen ja kahdesta päättövaiheen osuudesta.

Alkuvaiheen osaamisen tunnistamista varten on laadittu oma alkuvaiheen osaamisen kartoitusmateriaali. Arvioija voi antaa materiaaliin sisältyvät tehtävät suoritettavaksi opiskelijalle kokonaisuudessaan tai hän voi valita siitä joitakin tehtäviä, jolloin arviointimateriaali toimii myös materiaaalipankkina.

Toinen kokonaisuus koostuu päättövaiheen osaamisen kartoituksen materiaaalipankista. Tämä materiaaalipankki sisältää erilaisia tehtäviä, joita voidaan käyttää päättövaiheeseen hakeutuvien opiskelijoiden osaamisen tunnistamiseen ja sitä kautta ohjaamiseen päättövaiheen kursseille ena1 – ena8.

Arviointimateriaalin kolmas kokonaisuus sisältää kolme itsenäistä koetta. Näiden kolmen kokeen avulla voidaan arvioida, miten hyvin opiskelija hallitsee päättövaiheen kurssien ena1 – ena8 keskeiset sisältöalueet. Ensimmäinen koe kattaa kurssit ena1 – ena3, toinen kurssit ena4 – ena6 ja kolmas ena7 – ena8.

Ohjeistus testaukseen

Alkuvaiheen kartoitusmateriaalin avulla selvitetään alkuvaiheeseen hakeutuvan opiskelijan osaamisen tasoa. Tämän kartoituksen perusteella opiskelija voidaan ohjata alkuvaiheen jollekin neljästä kurssista, Aena1 – Aena4. Jos opiskelija suoriutuu tehtävistä riittävän hyvin, hänet voidaan ohjata aloittamaan päättövaiheen englannin opintoja. Arviointimateriaali on laadittu niin, että se soveltuu myös alkuvaiheen englannin kurssien Aena1 – Aena4 osaamisen tunnistamiseen. Tehtävistä suoriutumisen perusteella arvioija voi antaa opiskelijalle suoritusmerkinnän (S) niistä alkuvaiheen kursseista, joiden osalta hän katsoo, että opiskelija on suoriutunut hyväksytysti.

Alkuvaiheen arviointimateriaalin tehtävistä arvioija voi valita tehtävät sen mukaan, millaista tietoa hän opiskelijan osaamisesta tarvitsee tai hän voi halutessaan antaa koko tehtäväkokonaisuuden opiskelijan suoritettavaksi. Arvioija voi lisäksi haastatella opiskelijaa kohdekielellä.

Päättövaiheen materiaaalipankista arvioija voi koostaa haluamansa tehtäväkokonaisuuden päättövaiheen osaamisen kartoitusta varten. Materiaali sisältää rakenne-, tekstinymmärtämis-, ja kirjoittamistehtäviä. Tehtävät on jaoteltu vaatimustason mukaan niin, että kursseille ena1 – ena3 on omat tehtävänsä, samoin kursseille ena4 – ena5 ja ena6 – ena7 sekä ena8. Eritasoisten ja -sisältöisten tehtävien tarkoitus on, että niiden avulla pystytään arvioimaan opiskelijan osaamisen tasoa ja ohjaamaan hänet hänen osaamistasoaan vastaavalle päättövaiheen kurssille. Tehtävien jaottelu kursseittain on viitteellinen.

Päättövaiheen osaamisen tunnistamisen/tunnustamisen arviointimateriaalin toinen kokonaisuus sisältää kolme erillistä koetta, joiden avulla voidaan tarkemmin määrittää opiskelijan osaaminen ja kurssikohtaiset arvosanat päättövaiheen kurssien ena1 – ena8 osalta. Kokeista ensimmäinen mittaa kurssien ena1 – ena3 sisältöhallintaa, toinen puolestaan kurssien ena4 – ena6 ja kolmas vastaavasti kurssien ena7 – ena8 sisältöhallintaa. Kokeet arvioidaan asteikolla 4 – 10.

Jos opiskelija on esimerkiksi ohjattu alkukartoituksen tai muun näytön perusteella kurssille ena4, hän suorittaa lisäksi itsenäisesti kokeen ena1 – 3, joka arvioidaan numeroarvosanalla. Näin kurssien ena1, ena2 ja ena3 arvosanat saadaan määriteltä koetuloksen perusteella. Lopullisten kurssiarvosanojen määrittämiseksi saatetaan joissain tapauksissa vielä tarvita opiskelijan haastattelu kohdekielellä.

Alkuvaiheen kartoitusmateriaalissa läpikäsyrajan suosituksena on 50 % ja päättövaiheen kartoitusmateriaaleissa 30 %.

Lisäksi suosituksena on, että kokeesta ena1-3 arvosanan 7-10 saanut opiskelija voi suorittaa kokeen ena4-6. Vastaavasti kokeesta ena4-6 arvosanan 8-10 saanut opiskelija voi suorittaa kokeen ena7-8.

Kuten alussa mainittiin, kielen keskeisten rakenteiden opetusjärjestys vaihtelee oppilaitoksittain. Päättövaiheen osaamisen tunnustamiseen laadituissa kokeissa on käytetty arviointimateriaalien tekijöiden laatimaa kielioppijärjestystä. Oheisesta liitteestä käy ilmi, miten keskeiset kielioppirakenteet jakautuvat päättövaiheen kursseille ena1 – ena8 (liite 1). Arvioijat voivat tietenkin halutessaan muuttaa kielioppitehtävien järjestystä.

Keskeisten kielioppirakenteiden jakautuminen päättövaiheen kursseille ena1 – ena8

ena1

yleispreesens (väite, kielto, kysymys)
be- ja have –verbit
perusprepositiot
artikkelit (a/an/the)
s-genetiivi
numeraalit

ena2

yksikkö/monikko
possessiivipronominit
demonstratiivipronominit
lisää artikkeleista
IT ja THERE muodollisina subjekteina
Sanajärjestys

ena3

yleisimperfekti
adjektiivien vertailu

ena4

yleisperfekti
yleispluskvamperfekti
relatiivipronominit

ena5

järjestysluvut
indefiniittipronominit
futuuri ja sivulause

ena6

(yl.aikamuotojen kertausta)
kestoaikamuodot
apuverbit

ena7

adverbit
passiivi
of-genetiivi

ena8

konditionaali
ehtovirkkeet
infinitiivi ja ING-muoto
(epäsuora kysymys)